

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

ALPER VARAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/41747

Karar Tarihi : 2/10/2025

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Selahaddin MENTEŞ

İrfan FİDAN

Yılmaz AKÇİL

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Alper VARAN

Vekili : Av. Yaşar Tuğrul ERCAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, koşulları oluşmasına karşın hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına gerekçesiz olarak karar verilmemesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Şırnak Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvurusunun hakaret ve yaralama suçlarını işlediği iddiasıyla başvuru hakkında soruşturma başlatmıştır. Soruşturma neticesinde Başsavcılık başvurusunun anılan suçtan cezalandırılması talebiyle 1/2/2021 tarihinde iddianame düzenlemiştir.

3. İddianamenin kabulü ile açılan dava, Şırnak Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Yargılama iki celse sürmüştür. Yargılamanın 25/5/2021 tarihli birinci celsesinde başvuru, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına (HAGB) muvafakati olduğunu belirtmiştir.

4. Yargılama sonucunda başvurusunun yaralama suçundan 2 yıl 6 ay mahkûmiyetine, hakaret suçundan ise 1.500 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin olarak HAGB'ye karar verilmiştir.

5. Hükme karşı kasten yaralama suçu yönünden istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesince yapılan istinaf incelemesi neticesinde hükmün düzeltilerek istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir. Kararda, mağdurun yargılama sırasında olaydan önce burnunda eğrilik olduğunu beyan etmesi nedeniyle vücudunda kemik kırığı oluştuğuna ve kemik kırığının hayat fonksiyonlarına etkisinin 2. derece olduğuna dair kısım yönünden "2 yıl 6 ay" ibaresinin çıkarılarak başvurusunun 1 yıl 2 ay 17 gün cezalandırılmasına, bu cezanın ertelenmesine 2/3/2022 tarihinde kesin olarak karar verilmiştir. Hükmün gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Sanığın üzerine atılı eylemi sonucunda, mağdurun vücudunda kemik kırığı olduğu, kemik kırığının hayat fonksiyonlarına etkisinin 2. derece olduğu gözetilerek TCK m.87/3 gereğince kemik kırığının hayat fonksiyonlarına etkisi de nazara alınarak cezasında takdiren 1/6 oranında artırım yapılarak 1 YIL 5 AY 15 GÜN HAPİS CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA, ibaresinin,

Takdiri indirim uygulanmasına dair fıkrasında yer alan '2 YIL 6 AY' ibaresinin çıkartılarak yerine '1 YIL 2 AY 17 GÜN' yazılmasına...

Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan 3 aydan fazla hapis cezası ile cezalandırılmamış olması, yargılama sırasında gösterdiği pişmanlık dolayısıyla yeniden suç işlemeyeceği yönünde olumlu kanaat olduğundan sanığa verilen hapis cezasının TCK m.51/1 gereğince ERTELENMESİNE..."

6. Başvurucunun kesin karara karşı Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesine yaptığı itiraz neticesinde başvuru açısından ertelemeden daha lehe olan HAGB'nin neden uygulanmadığı hususunda herhangi bir gerekçeye yer verilmeksizin karar verildiği gerekçesiyle 6/4/2022 tarihinde itirazın kabulü ile kararın kaldırılmasına karar verilmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...sanığın daha önce mahkum olduğu bir hapis veya adli para cezasının bulunmaması (adli sicil kaydının olmaması) ve neticeten sanığa verilen ceza miktarı (sonuç cezanın 2 yılın altında olması) gözetildiğinde; CMK'nın 231/5. maddesinin uygulanmasını talep eden sanık hakkında; CMK'nın 231/6. maddesi uyarınca sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak, yeniden suç işleyip işlemeyeceği konusunda bir değerlendirme yapılması gerektiğinin gözetilmeden, ertelemeden daha lehe olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun uygulanmadığı hususunda herhangi bir gerekçeye yer verilmeksizin tartışma dışı bırakıldığı anlaşılmakla ; sanık müdafinin itiraz nedenleri bu yönü ile haklı görülmele, karara karşı yapılan itirazın kabulü ile anılan kararın kaldırılmasına..."

7. Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesinin 8/4/2022 tarihli yazısıyla, 2/3/2022 tarihli istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kesin karara karşı başvurunun 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 308/A maddesi uyarınca olağanüstü itiraz kanun yoluna gidilmesi talebinde bulunduğu, bu talebin sehven itiraz talebi olarak değerlendirilmek üzere Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesine gönderildiği, 6/4/2022 tarihli kararla kararın kaldırılmasına karar verildiği belirtilerek 2/3/2022 tarihli kesin karara karşı verilen kararın yeniden değerlendirilmesi talep edilmiştir. Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi 6/4/2022 tarihli kararın kesin olan karara karşı sehven verildiği gerekçesiyle 8/4/2022 tarihinde kaldırılmasına karar vermiştir.

8. Başvurucu 8/4/2022 tarihinde süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyon; gerekçeli karar hakkı dışındaki iddiaların kabul edilemez olduğuna, anılan şikâyetin kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu, koşulları olduğu hâlde HAGB kurumunun uygulanmadığını ve mahkûmiyet kararında bu durumun gerekçesinin açıklanmadığını belirterek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Mahkemenin kararında esas aldığı delilleri inceleyerek eylemlerle ilişkilendirdiği, ulaştığı sonucu ilgili ve yeterli gerekçeyle açıkladığı bildirilmiştir. Bakanlık görüşüne karşı başvuru, başvuru formunda belirttiği iddiaları yinelemiştir.

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de olmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve buna uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesi için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

13. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeye aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Mehmet Yavuz* [1.B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

14. Anayasa Mahkemesi daha önce ilk derece mahkemesinin gerekçeli kararında HAGB kurumunun adli sicil kaydı bulunmayan başvuru yolları yönünden uygulanmamasına dair bir nedene yer verilmemesini gerekçeli karar hakkı yönünden incelemiş ve ihlal sonucuna varmıştır (*E.O.* [1. B.], B. No: 2016/9607, 10/1/2019, §§ 16-27). Somut olayda istinaf mahkemesinin 2/3/2022 tarihli kararında, daha önce ilk derece yargılamasında talep edilmesine rağmen HAGB kurumunun önceden adli sicil kaydı da bulunmayan başvuru yolları yönünden uygulanmamasına dair bir gerekçeye yer verilmediği anlaşılmıştır. Kesin olarak verilmesi nedeniyle temyiz incelemesine de tabi olmayan başvuru hakkında hükmedilen cezanın ertelenmesine ilişkin kararda HAGB kurumunun uygulanmasına dair talep hakkında ayrı ve açık bir değerlendirmeye yer verilmemesi nedeniyle somut başvuruda da yukarıda anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

16. Başvurucu; ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılmasını, 1.000.000 TL maddi ve 500.000 TL manevi tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

17. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

18. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı; uyumsuzluğun sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

19. İhlalin tespiti ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir. Başvurucu, maddi zarara ilişkin olarak bilgi ve belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılması amacıyla Diyarbakır Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesine (E.2022/294, K.2022/422) iletilmek üzere Şırnak Asliye Ceza Mahkemesine (E.2021/107, K.2021/888) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.664,10 TL yargılama giderinin başvuruca ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE, 2/10/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.